

MANJAK INTERESOVANJA ZA SUĐENJE PRED MSP-om

Author: IWPR
ICTY

Na samom Balkanu, zanimanje za parnicu koju je Bosna pred Međunarodnim sudom pravde pokrenula zbog genocida naglo opada.

Devet nedelja nakon što su počela - uz mnogo pompe i medijske buke - usmena izlaganja u najdužem procesu u istoriji Međunarodnog suda pravde tiho su okončana 9. maja.

Samo šačica novinara mogla se videti u Velikoj dvorani pravde tokom poslednje dve sedmice postupka, dok su advokatski timovi Beograda i Sarajeva iznosili završne argumente u okviru parnice koju je Bosna pokrenula protiv Srbije i Crne Gore zbog genocida.

Početak procesa izazvao je veliku pažnju lokalnih medija i podstakao brojne rasprave o tome kako će se slučaj odraziti na dobrosusedske odnose dveju zemalja i budućnost regiona. Međutim, što je proces više odmicao, interesovanje lokalnih medija postajalo je sve slabije.

Posmatrači u Bosni i Srbiji kažu da to nema nikakve veze sa sadržajem samih izlaganja.

Edina Bećirević, viši predavač Fakulteta kriminalističkih nauka u Sarajevu, izjavila je to slučaj sa svim velikim događajima - medijski su atraktivni isključivo na početku i na kraju. A sve što se dešava između nije vest.

„Čak i ako bi Karadžić i Mladić bili uhapšeni, svi bi došli u Hag da izveste o prvih nekoliko dana suđenja - i potom bi svi otišli kući“, rekla je ona.

Predstavnica za javnost Kancelarije Visokog predstavnika, Alma Šahbaz, saglasna je sa ovom ocenom. „Istina je da je interesovanje javnosti za ovaj slučaj donkle opalo, ali to će se promeniti na kraju, kada sudije MSP-a budu donele odluku - to će opet biti glavna vest.“

Međutim, trenutno su ljudi u Srbiji i Crnoj Gori previše okupirani drugim, urgentnijim pitanjima da bi razmišljali o bosanskoj tužbi za genocid. Predstojeći crnogorski referendum o mogućem izlasku iz državne zajednice sa Srbijom, kao i tekući pregovori o budućem statusu Kosova - samo su neka od njih.

„Srbija se u ovom trenutku suočava sa milion drugih problema, kao što je pritisak da se uhapsi [general bosanskih Srba, Ratko] Mladić, opstrukcije vlade i masovna korupcija“, izjavila je Ljubica Gojgić, koja o suđenju pred MSP-om redovno izveštava za televizijsku stanicu B92.

Dodala je i da je u samoj Bosni interesovanje za tužbu znatno veće

Direktor sarajevskog Centra za istraživanje i dokumentaciju, Mirsad Tokača - čiji su podaci o broju žrtava rata u Bosni korišćeni i ovom procesu - potvrđuje da je to tačno: „Pažljivo pratim ovaj slučaj od samog početka, i ne mislim da su ljudi izgubili zanimanje za njega - naprotiv.“

On ističe da njegovi sunarodnici čitaju sve što o toj temi mogu da pronađu u novinama – ma kako malo to bilo – jer bi ishod ove tužbe mogao biti veoma važan za njihovu budućnost.

Bećirevićeva se slaže da oskudna pažnja koja se u bosanskim medijima posvećuje suđenju pred MSP-om ne znači da je ono i zaboravljeno. „Istina je da u poslednje vreme ne možete naći previše informacija o tome u medijima“, kaže ona, „ali to ne odražava stvarno interesovanje običnih građana za ovaj slučaj.“

Kako se čini, dokazi koji su u proteklih devet sedmica izneti sadrže veoma malo novih podataka, a svakako nisu doveli do promene stavova dvaju suprotstavljenih balkanskih tabora. Ali ipak je bilo i nekih iznenađenja.

Gojgićeva je podsetila na video-snimak koji je predstavio bosanski tim i na kojem se videlo kako aktuelni srpski premijer, Vojislav Koštunica, tokom obilaska srpskih položaja oko opsednutog Sarajeva hvali vojnike zbog toga što hrabro brane „granice buduće Srbije“. U to vreme, on je bio predstavnik opozicije.

„U Srbiji su svi preneli taj snimak [nakon što je prikazan u sudnici MSP-a], jer do tada nismo imali prilike da ga vidimo“, tvrdi Gojgićeva.

Iako je ovaj snimak u Bosni itekako poznat, to ne znači da i za tamošnje posmatračke nije bilo iznenađenja.

„Dokumenti koji pokazuju da su jugoslovenske vojne snage neposredno sudelovale u napadima na Muslimane u Srebrenici i Višegradu predloženi su prvi put, i nisu se mogli videti na ranijim ili tekućim suđenjima pred Tribunalom“, rekla je Bećirevićeva.

Ona je objasnila da su ovi dokazi pojavili 2004., u izveštaju vlade Republike Srpske (RS) o masakru koji se u julu 1995. odigrao u Srebrenici. Delovi tog izveštaja korišćeni su i na suđenjima pred Tribunalom – uključujući i proces protiv bivšeg srebreničkog komandanta Nasera Orića – ali pomenuti dokument još uvek nije u celosti dostupan javnosti.

Nakon što je u februaru počeo postupak pred MSP-om, mnogi su se ponadali da će prvobitno uzbuđenje koje je izazvao poslužiti kao podsticaj za toliko potrebne rasprave, debate i okrugle stolove o važnim pitanjima koja se tiču bosanskog rata. No, to se do sada nije desilo.

Bećirevićeva je za IWPR izjavila kako, po njenom mišljenju, bosanska javnost pokušava da se distancira od ovog slučaja kako bi izbegla moguće nezadovoljstvo ukoliko sud presudi u korist Srbije.

„Ljudi su oprezni“, kaže ona. „Ne žele previše da se nadaju, kako bi kasnije izbegli još veće razočarenje.“

Gojgićeva pak tvrdi da je iznenađena odsustvom bilo kakve rasprave u Srbiji. Jedno od mogućih objašnjenja za to je, kako kaže, i nedostatak domaćih stručnjaka za međunarodno pravo. Dodaje i da drugi, možda važniji faktor jeste potpuno odsustvo interesovanja za ovaj slučaj u srpskim akademskim krugovima.

Ali, dok srpski intelektualci i beogradske vlasti nisu voljni da pokrenu javnu raspravu o ovim pitanjima, Gojgićeva smatra da se za srpsku javnost to ne može reći.

Otkako je počeo postupak pred MSP-om, više hiljada ljudi poslalo je svoje komentare na veb-stranicu srpske televizijske stanice B92, koja redovno izveštava o parnici. Učesnici te internet-debate nisu samo iz Srbije, nego i iz Bosne, a Gojgićeva tvrdi da je – s obzirom na blisku prošlost – njihova diskusija „iznenađujuće civilizovana“.

Još uvek je, kaže ona, očigledno da na obe strane postoji mnogo gneva i izrazito neslaganje oko nekih ključnih pitanja, uključujući i to da li je u Bosni bilo genocida i, ako jeste, ko je za njega odgovoran: „ Oni se možda ne slažu oko mnogo toga, ali ovde makar mogu izneti svoje mišljenje i dati sebi oduška.“

Merdijana Sadović je redovna saradnica IWPR-a.

Location: Kosovo
Bosnia and
Herzegovina

Focus: International Criminal Tribunal for the former
Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/manjak-interesovanja-za-sudenje-pred-msp-om>